

نقش فرهنگسازي در مدیریت پسماند

روند افزایش جمعیت، رشد شهرنشینی، گسترش فعالیت‌های صنعتی و تغییر الگوی مصرف سبب می‌شود تا سالانه میلیون‌ها تن زباله در کشور تولید و از چرخه خارج شود. مسلماً برای سرعت بخشیدن به کنترل و بهینه‌سازی این روند به صورت بازیافت و به چرخه بازگرداندن آن، نیاز به همکاری عموم است. با تعریفی که از مواد زائد جامد داریم می‌توان سیستم مدیریت آن را مطرح کرد. شاید این مواد بی‌مصرف به نظر برسند ولی از نظر منبع تولید دارای اهمیت هستند، به همین دلیل برای رسیدن به مدیریت پسماند باید تک‌تک افراد را در این امر مشارکت داد و افکار عمومی را به سوی آن جلب کرد تا با رویکردی جدید فرهنگ جدیدی ساخته شود.

برای شکل‌گیری یک نظام فرهنگی عوامل مختلفی دخیل هستند که ابتدا جنبه فردی داشته و با تکامل در محیط زندگی، شکل اجتماعی به خود می‌گیرند که در اثر بقا در جامعه به صورت یک فرهنگ باقی می‌مانند. از جمله این عوامل می‌توان به مواردی چون نظم، قانون، وابستگی، تفکر، مدیریت و ... اشاره کرد.

یکی از مهم‌ترین مسائل زیست‌محیطی کشورهای در حال توسعه، مدیریت پسماندهای شهری است. معضل مربوط به پسماندهای جامد به دلیل رشد سریع جمعیت و گسترش شهرنشینی بیش از گذشته موجب نگرانی مسئولان شده است.

کارشناسان معتقدند که کشورهای جهان سوم نتوانسته‌اند خود را به مدیریت پسماندی که در سایر کشورهای توسعه‌یافته وجود دارد نزدیک کنند، در حالی که یکی از موضوعات جهانی، توسعه پایدار و محیط‌زیست است که در استانداردهای جهانی به آن توجه شده است و باید در سایر جوامع برای فرهنگسازی آن اقدام شود.

هر یک از ما به عنوان یک مدیر یا کارشناس باید در این زمینه آموزش‌های لازم را به مردم بدهیم چرا که اهمیت مسائل زیست‌محیطی باید به آنها انتقال داده شود.

کشور چین از ۲۰۰ تن زباله، ۶ کیلو وات برق تولید می‌کند، این در حالی است که ۲۵ سال پیش در این کشور زباله‌ها به بدترین شکل ممکن دفن می‌شدند.

فرهنگسازی، پیش‌نیاز مدیریت پسماند

فرهنگسازی پیش‌نیاز و تضمین‌کننده برنامه‌های مدیریت پسماند است که باید مورد توجه قرار گیرد و در بحث پردازش، تکنولوژی، حمل و دفن باید از تجربیات دنیا استفاده کرد.

تا زمانی که فرهنگ صحیح تولید و نحوه انباشت و جمع کردن زباله در بین مردم نهادینه نشود، مدیریت پسماند آنطور که باید و شاید با موفقیت همراه نخواهد بود.

عملکرد صحیح یک نگرش سیستمی، مستلزم وجود عاملی به نام مدیریت است.

امروزه با پیشرفت تکنولوژی و نزدیک شدن افراد از لحاظ فرهنگ‌ها، مدیریت یک هنر است؛ یعنی مدیر باید توانایی‌ها و استعدادها را شناخته و با توجه به امکانات مادی و معنوی موجود به استفاده و بهره‌گیری اثربخش و مطلوب از آنها بپردازد تا هدفی واحد شکل گیرد؛

به عبارت ساده‌تر مدیریت اخذ تصمیم بر مبنای اطلاعات و تبدیل اطلاعات به عمل است و سیستم کنترلی پسماند نیز چیزی مستثنی از کل نیست، چنین سیستمی به خاطر روند حرکتی خویش و گستردگی محدوده عمل خود نیاز به مدیریتی قوی و کارآمد و در عین حال پویا دارد.

یکی از نکات بسیار مهم در فرایند مدیریت سیستم کنترلی پسماند توجه به وجود نوع مهارت مدیران در هر سطح مدیریتی است که شامل ۳ نوع مهارت فنی، انسانی و اصولی می‌شود.

زیربنای هر فرهنگی از تفکر آن شکل می‌گیرد و نیاز به آن، ولو نیازی غلط هم باشد، می‌تواند باعث بقا و جای گرفتن آن در عرصه فرهنگ یک جامعه باشد؛ پس مسلماً کار را باید از تغییر و تحول در افکار آغاز کرد.

با اشاعه فرهنگ پسماند در تمام سطوح جامعه به ویژه مراکز آموزشی همچون مدارس و دانشگاه‌ها و فرهنگسازی پسماند با هدف تغییر باورهای غلط متداول در خانواده و جامعه به این نتیجه می‌رسیم که با تحول باورهای بشری می‌توان تفکر را در زمینه زباله و کنترل آن تغییر داد و با نگاهی به روند مدیریتی زباله، نیاز وجود مدیریتی صحیح بر پایه تفکری سیستماتیک را احساس می‌کنیم؛ بنابراین قانونمندی و نظم‌پذیری افراد امری ضروری است.